

|                                   |                                                                                                     |
|-----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>Rodzaj dokumentu:</i>          | <b>Zasady oceniania rozwiązań zadań</b>                                                             |
| <i>Egzamin:</i>                   | <b>Egzamin maturalny</b>                                                                            |
| <i>Przedmiot:</i>                 | <b>Wiedza o społeczeństwie</b>                                                                      |
| <i>Poziom:</i>                    | <b>Poziom rozszerzony</b>                                                                           |
| <i>Forma/Formy arkusza:</i>       | EWOP-R0-100; EWOP-R0-200;<br>EWOP-R0-300; EWOP-R0-400;<br>EWOP-R0-700; EWOP-R0-Q00;<br>EWOP-R0-Z00. |
| <i>Termin egzaminu:</i>           | 10 maja 2023 r.                                                                                     |
| <i>Data publikacji dokumentu:</i> | 28 czerwca 2023 r.                                                                                  |

*Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.*

### Zadanie 1.

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024 <sup>1</sup>                                         |                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                         | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                      |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. | 1. Życie zbiorowe i jego reguły. Zdający:<br>1) charakteryzuje [...] społeczeństwa, ze względu na obowiązujące w nich reguły i więzi;<br>2) podaje przykłady norm i instytucji społecznych; charakteryzuje ich funkcje w życiu społecznym. |

### Zadanie 1.1. (0–1)

#### Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie poprawnego argumentu i poprawnego kontrargumentu.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

#### Przykładowa odpowiedź

Argument – Młoda osoba podkreśla potrzebę wyrażania swojej indywidualności.

Kontrargument – Młoda osoba ulega presji środowiska, chce upodobnić się do innych młodych osób.

### Zadanie 1.2. (0–1)

#### Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie poprawnego uzasadnienia.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

#### Przykładowa odpowiedź

Typ 1.: Robienie tatuaży stało się modne wśród młodzieży. Bardzo wiele młodych osób ma tatuaże.

Typ 2.: Wykonanie tatuażu nie jest relatywnie drogie i mamy dość szeroką dostępność usług w tym zakresie.

Typ 3.: Wykonanie tatuażu nie jest trudno dostępne, a każdy pełnoletni może go sobie zrobić.

---

<sup>1</sup> Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 (Dz.U. 2022, poz. 1698).

**Zadanie 2.1. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                         | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. | 3. Grupa społeczna. Zdający:<br>2) omawia na przykładach różne rodzaje grup i wyjaśnia funkcjonowanie wskazanej grupy;<br>4) opisuje swoiste cechy współczesnej rodziny jako grupy społecznej [...].<br>4. Struktura społeczna. Zdający:<br>1) opisuje strukturę klasowo-warstwową [...]. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie poprawnego uzasadnienia.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Przykładowa odpowiedź**

Rozstrzygnięcie – Tak.

Uzasadnienie – W tekście napisano, że przez to, iż dzieci przychodzą na świat w rodzinach ubogich, często zostają na tym samym miejscu na drabinie społecznej. Zatem opisane w tekście „dziedziczenie biedy” ściśle wiąże się z tym, w jakiej rodzinie dana osoba się wychowuje, a więc jest efektem stratyfikacyjnej funkcji rodziny.

**Zadanie 2.2. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                      |                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                         | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                 |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. | 4. Struktura społeczna. Zdający:<br>2) [...] wyjaśnia [...] związek między nierównościami społecznymi a nierównością szans życiowych;<br>4) opisuje mechanizm i skutki społecznego wykluczenia [...]. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – wskazanie poprawnego dokończenia zdania.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**

C

**Zadanie 3. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024      |                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                         | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                  |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. | 5. Zmiana społeczna. Zdający:<br>1) charakteryzuje historyczne formy organizacji społeczeństwa (pierwotne, tradycyjne, przemysłowe, postindustrialne). |

**Zasady oceniania**

1 pkt – wskazanie poprawnego dokończenia zdania.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**

C

**Zadanie 4.1. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                         | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. | 6. Naród, ojczyzna i mniejszości narodowe. Zdający:<br>2) omawia czynniki sprzyjające asymilacji oraz służące zachowaniu tożsamości narodowej.<br>8. Kultura i pluralizm kulturowy. Zdający:<br>5) wyjaśnia, na czym polega i skąd się bierze pluralizm kulturowy współczesnego społeczeństwa. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – wskazanie poprawnego dokończenia zdania.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**

A

**Zadanie 4.2. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                    |                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                       | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                              |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. | 6. Naród, ojczyzna i mniejszości narodowe. Zdający:<br>4) charakteryzuje mniejszości narodowe, etniczne [...] żyjące w Polsce (liczebność, historia, kultura, religia itp.) [...]. |

**Zasady oceniania**

- 1 pkt – podanie poprawnej nazwy.  
 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**

Typ 1.: Polskim Autokefalicznym Kościele Prawosławnym

Typ 2.: Kościele prawosławnym

Typ 3.: Cerkwi prawosławnej

**Zadanie 5.1. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                         | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. | <p>6. Naród, ojczyzna i mniejszości narodowe. Zdający:</p> <p>3) charakteryzuje postawy współczesnych Polaków wobec [...] narodu.</p> <p>13. Opinia publiczna. Zdający:</p> <p>3) odczytuje i interpretuje [...] wykresy prezentujące wyniki badania opinii publicznej.</p> <p>(III etap) 8. Naród i mniejszości narodowe. Zdający:</p> <p>1) wyjaśnia, co dla niego oznacza być Polakiem (lub członkiem innej wspólnoty narodowej) [...];</p> <p>3) wyjaśnia, co to jest Polonia [...].</p> |

**Zasady oceniania**

- 1 pkt – poprawne ocenienie prawdziwości dwóch stwierdzeń.  
 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**

- P
- P

**Zadanie 5.2. (0–1)**

| <b>Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024</b>                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Wymaganie ogólne</b>                                                                | <b>Wymagania szczegółowe</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. | 6. Naród, ojczyzna i mniejszości narodowe.<br>Zdający:<br>1) przedstawia dwie koncepcje narodu: etniczno-kulturową i polityczną.<br>13. Opinia publiczna. Zdający:<br>3) odczytuje i interpretuje [...] wykresy prezentujące wyniki badania opinii publicznej.<br>18. Instytucja państwa. Zdający:<br>1) wyjaśnia na przykładach relacje między narodem a państwem.<br>(III etap) 8. Naród i mniejszości narodowe.<br>Zdający:<br>1) wyjaśnia [...] czym obywatelstwo różni się od narodowości. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie poprawnego uzasadnienia.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Przykładowa odpowiedź**

Numer wyboru – 2.

Uzasadnienie – Polityczna koncepcja narodu – odmiennie od etniczno-kulturowej – zakłada, że to państwo stworzyło naród, a członkami narodu politycznego są obywatele danego państwa.

**Zadanie 6. (0–1)**

| <b>Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024</b>                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Wymaganie ogólne</b>                                                                  | <b>Wymagania szczegółowe</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. | 5. Zmiana społeczna. Zdający:<br>3) analizuje sposoby adaptacji do zmiany społecznej na podstawie [...] tekstów kultury.<br>7. Procesy narodowościowe i społeczne we współczesnym świecie. Zdający:<br>1) porównuje różne modele polityki wybranych państw wobec [...] imigrantów.<br>(III etap) 23. Problemy współczesnego świata.<br>Zdający:<br>3) ocenia sytuację imigrantów i uchodźców we współczesnym świecie. |

**Zasady oceniania**

- 1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie poprawnego uzasadnienia.  
 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Przykładowa odpowiedź**

Rozstrzygnięcie – Nie.

Uzasadnienie – Uchodźcy korzystają z pomocy społecznej rzadziej niż statystyczny Kanadyjczyk: aż 86% po 10 latach znalazło pracę, w tym aż 20% prowadzi własną działalność gospodarczą.

**Zadanie 7.1. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                                    | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej. | 13. Opinia publiczna. Zdający:<br>3) odczytuje i interpretuje tabele [...] prezentujące wyniki badania opinii publicznej.<br>(III etap) 12. System wyborczy i partyjny.<br>Zdający:<br>1) wymienia partie polityczne obecne w Sejmie; wskazuje te, które należą do koalicji rządzącej, i te, które pozostają w opozycji. |

**Zasady oceniania**

- 1 pkt – sformułowanie poprawnego wyjaśnienia.  
 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Przykładowa odpowiedź**

Typ 1.: Większość zwolenników PiS (60%) dobrze ocenia działalność Sejmu RP (w którym PiS ma większość), a elektoraty pozostałych ugrupowań – ugrupowań opozycyjnych – w większości negatywnie oceniają działalność Sejmu RP (dobre oceny w przedziale 8–14%, a złe w przedziale 71–85%).

Typ 2.: Podczas gdy większość zwolenników PiS (60%) dobrze ocenia działalność Sejmu RP, w którym PiS ma większość, ogół respondentów nastawiony jest do pracy tego organu bardziej negatywnie – 30% ocen pozytywnych.

**Zadanie 7.2. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024      |                                                                                                                           |
|------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                         | Wymagania szczegółowe                                                                                                     |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. | 13. Opinia publiczna. Zdający:<br>3) odczytuje i interpretuje tabele [...] prezentujące wyniki badania opinii publicznej. |

### Zasady oceniania

- 1 pkt – poprawne ocenienie prawdziwości dwóch stwierdzeń.  
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

### Poprawna odpowiedź

1. F
2. F

### Zadanie 8. (0–1)

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                    |                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                       | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                    |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. | 18. Instytucja państwa. Zdający:<br>3) opisuje najważniejsze teorie genezy państwa (Arystotelesa, teistyczna, umowy społecznej, podboju, marksistowska). |

### Zasady oceniania

- 1 pkt – poprawne przyporządkowanie dwóch nazw.  
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

### Poprawna odpowiedź

1. św. Tomasz z Akwinu
2. Ludwik Gumplowicz

### Zadanie 9. (0–1)

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                       | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. | 15. Demokracja – zasady i procedury. Zdający:<br>6) wyjaśnia, [...] jak we współczesnym państwie można realizować inne formy demokracji bezpośredniej.<br>19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający:<br>2) charakteryzuje krótko ustroje polityczne [...] Szwajcarii, Włoch [...].<br>(III etap) 5. Udział obywateli w życiu publicznym. Zdający:<br>4) wyjaśnia, podając przykłady, jak obywatele mogą wpływać na decyzje władz na poziomie lokalnym, krajowym, europejskim [...]. |

### Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie poprawnej nazwy.  
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**

weto ludowe

**Zadanie 10.1. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                    |                                                                                                                                                                                                                                               |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                       | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                         |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. | 19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający:<br>1) podaje cechy charakterystyczne różnych modeli ustrojowych państw demokratycznych [...];<br>2) charakteryzuje krótko ustroje polityczne [...] Francji, Stanów Zjednoczonych [...]. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**

1. Republika Francuska / Francja

2. Stany Zjednoczone (Ameryki) / USA

**Zadanie 10.2. (0–2)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                       | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. | 19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający:<br>1) podaje cechy charakterystyczne różnych modeli ustrojowych państw demokratycznych [...];<br>3) przedstawia zasady odpowiedzialności [...] politycznej; wskazuje, kto im podlega.<br>21. Władza wykonawcza w państwie demokratycznym. Zdający:<br>1) wyjaśnia, jaką rolę we współczesnych państwach może pełnić głowa państwa [...];<br>2) charakteryzuje kompetencje rządu w państwie demokratycznym i relacje między rządem a głową państwa. |

**Zasady oceniania**

2 pkt – sformułowanie trzech poprawnych różnic.

1 pkt – sformułowanie dwóch poprawnych różnic.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Przykładowa odpowiedź**

Sposób wyboru głowy państwa – Prezydent państwa 1. jest wybierany w wyborach bezpośrednich, a prezydent państwa 2. – w wyborach pośrednich.

Struktura egzekutywy – W państwie 1. egzekutywa jest złożona z prezydenta i rządu z premierem na czele (egzekutywa otwarta), natomiast w państwie 2. władza wykonawcza jest skupiona w rękach prezydenta (egzekutywa zamknięta), stojącego na czele gabinetu.

Odpowiedzialność polityczna egzekutywy – W państwie 2. członkowie gabinetu są odpowiedzialni politycznie przed prezydentem, a w państwie 1. mamy odpowiedzialność parlamentarną (instytucja wotum nieufności) rządu i jego członków.

**Zadanie 11.1. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                    |                                                                                                                                                     |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                       | Wymagania szczegółowe                                                                                                                               |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. | 19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający:<br>1) podaje cechy charakterystyczne różnych modeli ustrojowych państw demokratycznych [...]. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – wskazanie poprawnego dokończenia zdania.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**

C

**Zadanie 11.2. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                    |                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                       | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                      |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. | 19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający:<br>1) podaje cechy charakterystyczne różnych modeli ustrojowych państw demokratycznych [...];<br>2) charakteryzuje krótko ustroje polityczne [...] Szwajcarii [...]. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – podanie poprawnej nazwy.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**

Typ 1.: Konfederacja Szwajcarska / Szwajcaria

Typ 2.: Republika San Marino / San Marino

**Zadanie 12. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|----------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                       | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. | 13. Opinia publiczna. Zdający:<br>3) odczytuje i interpretuje [...] wykresy prezentujące wyniki badania opinii publicznej.<br>16. Polityka, ideologie, doktryny i programy polityczne. Zdający:<br>1) charakteryzuje kulturę polityczną współczesnej Polski [...];<br>5) charakteryzuje najważniejsze współczesne doktryny polityczne (chrześcijańska demokracja, konserwatyzm, liberalizm, [...] socjaldemokracja, socjalizm). |

**Zasady oceniania**

1 pkt – poprawne ocenienie prawdziwości dwóch stwierdzeń.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**

1. P
2. P

**Zadanie 13. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                                    | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej. | 24. Parlament Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający:<br>1) wymienia kompetencje Sejmu [...].<br>25. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający:<br>1) określa główne kompetencje prezydenta w relacjach z parlamentem, rządem [...].<br>26. Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający:<br>1) przedstawia konstytucyjne procedury powoływania [...] rządu [...].<br>(III etap) 14. Władza wykonawcza. Zdający:<br>1) wskazuje najważniejsze zadania [P]rezydenta Rzeczypospolitej Polskiej [...];<br>2) wyjaśnia, jak powoływany jest [...] rząd polski [...]. |

### Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.  
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

### Poprawna odpowiedź

1. Prezydent (RP)
2. Sejm (RP)

### Zadanie 14.

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                                    | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej. | 30. System prawny Rzeczypospolitej Polskiej.<br>Zdający:<br>1) opisuje źródła prawa w Polsce oraz hierarchię aktów prawnych.<br>(IV etap ZP) 2. Prawo i sądy. Zdający:<br>3) [...] interpretuje proste przepisy prawne.<br>(III etap) 13. Władza ustawodawcza w Polsce.<br>Zdający:<br>1) przedstawia [...] sposób tworzenia ustaw. |

### Zadanie 14.1. (0–2)

#### Zasady oceniania

- 2 pkt – sformułowanie trzech poprawnych różnic.  
1 pkt – sformułowanie dwóch poprawnych różnic.  
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

#### Przykładowa odpowiedź

Typ 1.: W zaprezentowanym projekcie niektóre związki zawodowe miały mieć prawo inicjatywy ustawodawczej, a obecna *Konstytucja RP* nie przewiduje takiego rozwiązania.

Typ 2.: W *Konstytucji RP* z 1997 roku inicjatywa obywatelska przysługuje 100 tys. obywateli a w przytoczonym fragmencie projektu konstytucji – 200 tys.

Typ 3.: W *Konstytucji RP* z 1997 roku Trybunał Konstytucyjny nie rozstrzyga – inaczej niż w zaprezentowanym fragmencie – o ważności wniosku z inicjatywy obywatelskiej.

Typ 4.: W przytoczonym fragmencie prawo inicjatywy ustawodawczej przysługiwałoby senatorom, a w obecnej *Konstytucji RP* takie prawo ma cały Senat RP.

### Zadanie 14.2. (0–1)

#### Zasady oceniania

- 1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie poprawnego uzasadnienia.  
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Przykładowa odpowiedź**

Rozstrzygnięcie – Tak.

Uzasadnienie – Projekt konstytucji upoważniał Sejm RP do uchwalenia upoważnienia dla rządu do wydawania dekrétów z mocą ustawy, a w obecnej *Konstytucji RP* nie ma takiej możliwości dla Rady Ministrów RP.

**Zadanie 15.1. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                                    | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                       |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej. | 28. Samorząd terytorialny w Polsce. Zdający:<br>3) wyjaśnia, [...] jak jest uchwalany budżet gminy.<br>(III etap) 17. Gmina jako wspólnota mieszkańców. Zdający:<br>2) przedstawia sposób wybierania i działania władz gminy, w tym podejmowania decyzji w sprawie budżetu. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**

1. Rada Gminy (Gietrzwałd)

2. Wójt (Gminy Gietrzwałd)

**Zadanie 15.2. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                                                                                            | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.<br>(III etap) VI. Rozumienie zasad gospodarki rynkowej. | 28. Samorząd terytorialny w Polsce. Zdający:<br>3) wyjaśnia, jakie są źródła dochodów samorządów (dochody własne, dotacje, subwencje) [...].<br>(III etap) 27. Gospodarka w skali państwa. Zdający:<br>2) wymienia najważniejsze dochody i wydatki państwa; wyjaśnia, co to jest budżet państwa. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie poprawnego uzasadnienia.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

### Przykładowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie – Tak.

Uzasadnienie – Z dokumentu wynika, że planowane wydatki w budżecie są wyższe niż wskazane dochody budżetowe.

### Zadanie 16. (0–2)

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                                    | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej. | 31. Sądy i Trybunały. Zdający:<br>3) przedstawia strukturę sądownictwa w Polsce i wyjaśnia, jaką rolę [odgrywa] w niej Sąd Najwyższy [...].<br>33. Prawo karne. Zdający:<br>4) podaje zasady wnoszenia apelacji i kasacji w sprawach karnych.<br>(IV etap ZP) 2. Prawo i sądy. Zdający:<br>6) przedstawia uczestników i przebieg procesu sądowego [–] karnego [...].<br>(III etap) 15. Władza sądownicza. Zdający:<br>1) przedstawia organy władzy sądowniczej [...]. |

### Zasady oceniania

2 pkt – podanie trzech poprawnych nazw.

1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

### Poprawna odpowiedź

1. sąd rejonowy

2. sąd apelacyjny

3. Sąd Najwyższy

### Zadanie 17. (0–1)

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                              |                                                                                                                                                                                         |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                                 | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                   |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>(III etap) VI. Rozumienie zasad gospodarki rynkowej. | (III etap) 27. Gospodarka w skali państwa. Zdający:<br>1) wyjaśnia terminy: produkt krajowy brutto, wzrost gospodarczy, inflacja, recesja; interpretuje dane statystyczne na ten temat. |

### Zasady oceniania

1 pkt – wskazanie poprawnego dokończenia zdania (odpowiedzi i uzasadnienia).

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**

A ponieważ 3

**Zadanie 18. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                    |                                                                                                                                               |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                       | Wymagania szczegółowe                                                                                                                         |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. | 29. Prawo. Zdający:<br>3) rozróżnia źródła, z których wywodzą się normy w różnych systemach prawnych (prawo: zwyczajowe, precedensowe [...]). |

**Zasady oceniania**

1 pkt – podanie poprawnej nazwy.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**Typ 1.: prawo precedensowe / *common law*Typ 2.: *case law***Zadanie 19.1. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                                    | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej. | 30. System prawny Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający:<br>3) wskazuje [...] kodeksy, w których szukać należy odpowiednich przepisów.<br>(IV etap ZP) 2. Prawo i sądy. Zdający:<br>4) [...] wskazuje, w jakim kodeksie można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy.<br>(IV etap ZP) 4. Edukacja i praca w Polsce i Unii Europejskiej. Zdający:<br>3) wyjaśnia, jakie możliwości zarabiania mają młodzi ludzie, jakie umowy mogą zawierać [...].<br>(III etap) 28. Przedsiębiorstwo i działalność gospodarcza. Zdający:<br>2) przedstawia główne prawa [...] pracownika [...]. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – poprawne ocenienie prawdziwości dwóch stwierdzeń.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**

1. F

2. P

**Zadanie 19.2. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                                                                                    | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.<br>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej. | 30. System prawny Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający:<br>3) wskazuje [...] kodeksy, w których szukać należy odpowiednich przepisów.<br>32. Prawo cywilne i rodzinne. Zdający:<br>1) rozpoznaje sprawy regulowane przez prawo cywilne [–] zobowiązań [...].<br>(IV etap ZP) 4. Edukacja i praca w Polsce i Unii Europejskiej. Zdający:<br>3) wyjaśnia, jakie możliwości zarabiania mają młodzi ludzie, jakie umowy mogą zawierać [...]. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie poprawnego uzasadnienia.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Przykładowa odpowiedź**

Rozstrzygnięcie – Nie.

Uzasadnienie – Uprawnienie do urlopu macierzyńskiego przysługuje jedynie pracownikom, tj. osobom zatrudnionym na podstawie umowy o pracę (pozostającym w stosunku pracy).

Joanna nie spełnia tego warunku, gdyż zarobkuje na podstawie umowy o dzieło, będącej umową cywilnoprawną.

**Zadanie 19.3. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                         | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                          |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. | 35. Obywatel wobec prawa. Zdający:<br>1) odnajduje w odpowiednim akcie prawnym przepis dotyczący wybranego kazusu prawnego i interpretuje go [...].<br>(IV etap ZP) 2. Prawo i sądy. Zdający:<br>3) [...] interpretuje proste przepisy prawne. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie poprawnego uzasadnienia.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Przykładowa odpowiedź**

Rozstrzygnięcie – Tak.

Uzasadnienie – Żona Adama wykorzystała po porodzie co najmniej 14 tygodni urlopu macierzyńskiego. Ma prawo zrezygnować z pozostałej części tego urlopu i powrócić do pracy, a pozostałą część urlopu macierzyńskiego wykorzysta pracownik Adam, jako ojciec wychowujący dziecko – Art. 180 § 4.1).

**Zadanie 20. (0–2)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                                                                                   | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                            |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>III. Współdziałanie w sprawach publicznych.<br>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej. | 35. Obywatel wobec prawa. Zdający:<br>3) pisze fikcyjny pozew w sprawie cywilnej [...].<br>(IV etap ZP) 2. Prawo i sądy. Zdający:<br>6) przedstawia uczestników i przebieg procesu sądowego [–] cywilnego [...]. |

**Zasady oceniania**

- 2 pkt – podanie czterech poprawnych nazw.  
1 pkt – podanie dwóch lub trzech poprawnych nazw.  
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**

1. Powód / Powódka
2. Pozwany
3. Cywilny
4. Pozew

**Zadanie 21.1. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                                              | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>(IV etap ZP) VI. Znajomość praw człowieka i sposobów ich ochrony. | 36. Prawa człowieka. Zdający:<br>3) rozróżnia prawa i wolności osobiste, polityczne oraz ekonomiczne, społeczne i kulturalne; wskazuje, do której generacji należą poszczególne prawa.<br>(IV etap ZP) 5. Prawa człowieka. Zdający:<br>1) przedstawia krótko historię praw człowieka i ich generacje; wymienia najważniejsze dokumenty z tym związane. |

**Zasady oceniania**

- 1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie poprawnego uzasadnienia.  
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Przykładowa odpowiedź**

Rozstrzygnięcie – Nie.

Uzasadnienie – Wyrok dotyczy prawa do wolności osobistej, które jest prawem osobistym należącym do pierwszej generacji praw i wolności człowieka.

**Zadanie 21.2. (0–1)**

| <b>Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024</b>                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Wymaganie ogólne</b>                                                                                       | <b>Wymagania szczegółowe</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>(IV etap ZP) VI. Znajomość praw człowieka i sposobów ich ochrony. | 38. Światowy i europejski system ochrony praw człowieka. Zdający:<br>3) charakteryzuje systemy ochrony praw człowieka w ramach Rady Europy [...];<br>4) wyjaśnia, jak działa i jakie sprawy rozpatruje Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu.<br>(IV etap ZP) 5. Prawa człowieka. Zdający:<br>3) podaje najważniejsze postanowienia [...] Europejskiej Konwencji Praw Człowieka [...].<br>(IV etap ZP) 6. Ochrona praw i wolności. Zdający:<br>3) uzasadnia znaczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – poprawne ocenienie prawdziwości dwóch stwierdzeń.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**

1. P
2. P

**Zadanie 22. (0–1)**

| <b>Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024</b>                                                                         |                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Wymaganie ogólne</b>                                                                                            | <b>Wymagania szczegółowe</b>                                                                                                                                                           |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>(IV etap ZR) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie. | 42. Systemy bezpieczeństwa i współpracy. Zdający:<br>3) charakteryzuje krótko działanie następujących organizacji: [...] UNICEF (Fundusz Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci) [...]. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – podanie poprawnej nazwy.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**

Fundusz Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci / UNICEF

**Zadanie 23.1. (0–2)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                                                |                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                                                   | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                      |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>(IV etap ZR) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie. | 43. Integracja europejska. Zdający:<br>1) omawia [...] przebieg integracji europejskiej [...].<br>(III etap) 20. Integracja europejska. Zdający:<br>4) wskazuje na mapie członków Unii Europejskiej [...]. |

**Zasady oceniania**

- 2 pkt – poprawne podanie trzech nazw państw i poprawne rozstrzygnięcie kwestii ich członkostwa w UE.
- 1 pkt – poprawne podanie nazw trzech państw albo poprawne podanie dwóch nazw państw i poprawne rozstrzygnięcie kwestii ich członkostwa w UE.
- 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**

1. Nazwa państwa – Republika Irlandii / Irlandia  
Członkostwo w UE – TAK
2. Nazwa państwa – Królestwo Norwegii / Norwegia  
Członkostwo w UE – NIE
3. Nazwa państwa – Republika Estońska / Estonia  
Członkostwo w UE – TAK

**Zadanie 23.2. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                                                   | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>(IV etap ZR) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie. | 45. Polska w Unii Europejskiej. Zdający:<br>1) wyjaśnia, na czym polega swobodny przepływ osób [...] w Unii Europejskiej oraz jakie są zasady przekraczania granic przez polskich obywateli (w strefie Schengen i poza nią).<br>(IV etap ZP) 4. Edukacja i praca w Polsce i Unii Europejskiej. Zdający:<br>2) wyjaśnia, co wynika z wejścia Polski do strefy Schengen [...]. |

**Zasady oceniania**

- 1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie poprawnego uzasadnienia.
- 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Przykładowa odpowiedź**

Rozstrzygnięcie – osoba z informacji nr 1.

Uzasadnienie – Irlandia nie należy do strefy Schengen.

**Zadanie 24.1. (0–1)**

| <b>Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024</b>                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Wymaganie ogólne</b>                                                                                                                                          | <b>Wymagania szczegółowe</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.<br>(IV etap ZR) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie. | 18. Instytucja państwa. Zdający:<br>4) odróżnia suwerenność zewnętrzną od suwerenności wewnętrznej.<br>40. Stosunki międzynarodowe w wymiarze globalnym. Zdający:<br>1) przedstawia podmioty oraz zasady prawa międzynarodowego [...].<br>(III etap) 10. Państwo i władza demokratyczna. Zdający:<br>1) wymienia podstawowe cechy i funkcje państwa; wyjaśnia, czym jest władza państwowa. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – sformułowanie poprawnego argumentu i poprawnego kontrargumentu.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Przykładowa odpowiedź**

Argument –

Typ 1.: Republika Chińska na Tajwanie spełnia trzy klasyczne wymogi konieczne do uznania jej za państwo: odrębne terytorium, ludność i władza.

Typ 2.: Władze Tajwanu uznają, że rządzone przez nich terytorium to Republika Chińska, i nie uznają konsekwencji prawno-politycznych wydarzeń z lat 40. XX w. (przy tym do początku lat. 70. takie stanowisko przyjmowała większość państw świata).

Kontrargument – Republika Chińska na Tajwanie nie jest formalnie uznawana przez większość państw świata, w tym przez władze Chińskiej Republiki Ludowej.

**Zadanie 24.2. (0–1)**

| <b>Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024</b>                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Wymaganie ogólne</b>                                                                                            | <b>Wymagania szczegółowe</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>(IV etap ZR) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie. | 7. Procesy narodowościowe i społeczne we współczesnym świecie. Zdający:<br>3) omawia na przykładach przyczyny i sposoby rozwiązywania długotrwałych konfliktów między narodami.<br>(III etap) 22. Współpraca i konflikty międzynarodowe. Zdający:<br>1) wskazuje na mapie miejsca najpoważniejszych konfliktów międzynarodowych [...]. |

**Zasady oceniania**

- 1 pkt – wskazanie poprawnego dokończenia zdania.  
 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**

A

**Zadanie 25. (0–2)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                                                   | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>(IV etap ZR) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie. | 39. Polska polityka zagraniczna. Zdający:<br>1) charakteryzuje główne kierunki polskiej polityki zagranicznej po 1989 r. [...].<br>42. Systemy bezpieczeństwa i współpracy. Zdający:<br>4) wyjaśnia, jak powstało NATO, jakie są jego cele i organy [...].<br>(III etap) 19. Relacje Polski z innymi państwami. Zdający:<br>2) charakteryzuje politykę obronną Polski; członkostwo w NATO [...]. |

**Zasady oceniania**

- 2 pkt – podanie trzech poprawnych elementów odpowiedzi (nazwy, roku i nazwiska).  
 1 pkt – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi (nazwy i roku albo nazwy i nazwiska, albo roku i nazwiska).  
 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**

- Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego / Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego / Pakt Północnoatlantycki / Sojusz Północnoatlantycki
- 1999
- Stoltenberg

**Zadanie 26.1. (0–1)**

| <b>Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024</b>                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Wymaganie ogólne</b>                                                                                                                                                       | <b>Wymagania szczegółowe</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.<br>(IV etap ZR) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie. | 21. Władza wykonawcza w państwie demokratycznym. Zdający:<br>1) [...] podaje przykłady [...] głów państw (monarchów i prezydentów).<br>39. Polska polityka zagraniczna. Zdający:<br>1) charakteryzuje główne kierunki polskiej polityki zagranicznej po 1989 r. i sposoby jej prowadzenia (na wybranych przykładach).<br>(III etap) 5. Udział obywateli w życiu publicznym. Zdający:<br>1) przedstawia główne podmioty życia publicznego ([...] politycy i [...] władza, instytucje publiczne [...]) [...]. |

**Zasady oceniania**

1 pkt – podanie poprawnego imienia i nazwiska.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Poprawna odpowiedź**

Lech Kaczyński

**Zadanie 26.2. (0–1)**

| <b>Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024</b>                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Wymaganie ogólne</b>                                                                                            | <b>Wymagania szczegółowe</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>(IV etap ZR) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie. | 40. Stosunki międzynarodowe w wymiarze globalnym. Zdający:<br>2) charakteryzuje na przykładach najczęściej stosowane metody rozwiązywania sporów między państwami.<br>44. Europa wśród światowych mocarstw. Zdający:<br>2) przedstawia na przykładach znaczenie supermocarstw i mocarstw regionalnych dla ładu światowego.<br>(III etap) 22. Współpraca i konflikty międzynarodowe. Zdający:<br>1) wskazuje na mapie miejsca najpoważniejszych konfliktów międzynarodowych [...]. |

**Zasady oceniania**

- 1 pkt – sformułowanie poprawnego wyjaśnienia.  
 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Przykładowa odpowiedź**

Przemówienie zostało wygłoszone w Gruzji podczas interwencji rosyjskiej w obronie separatystycznej Osetii Południowej i w rezultacie wkroczenia wojsk rosyjskich na formalne i faktyczne terytorium Gruzji, a zatem podczas wojny rosyjsko-gruzińskiej.

**Zadanie 26.3. (0–1)**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                                                   | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>(IV etap ZR) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie. | <p>40. Stosunki międzynarodowe w wymiarze globalnym. Zdający:</p> <p>2) charakteryzuje na przykładach najczęściej stosowane metody rozwiązywania sporów między państwami.</p> <p>44. Europa wśród światowych mocarstw. Zdający:</p> <p>2) przedstawia na przykładach znaczenie supermocarstw i mocarstw regionalnych dla ładu światowego.</p> <p>(III etap) 22. Współpraca i konflikty międzynarodowe. Zdający:</p> <p>1) wskazuje na mapie miejsca najpoważniejszych konfliktów międzynarodowych [...].</p> |

**Zasady oceniania**

- 1 pkt – sformułowanie poprawnego uzasadnienia.  
 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

**Przykładowa odpowiedź**

Typ 1.: Chodzi o rosyjską interwencję wojskową na Półwyspie Krymskim, a w konsekwencji – o aneksję Krymu i Sewastopola, należących do Ukrainy.

Typ 2.: W 2014 roku Rosja zorganizowała także separatyzm donbaski i doprowadziła do wojny we wschodniej Ukrainie – w obwodach donieckim i ługańskim.

**Zadanie 27. (0–12)****Temat 1.****Scharakteryzuj tryb wyboru, strukturę organizacyjną oraz funkcje Senatu RP.**

| <b>Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024</b>                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Wymaganie ogólne</b>                                                                             | <b>Wymagania szczegółowe</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej. | <p>20. Władza ustawodawcza w państwie demokratycznym. Zdający:</p> <p>1) wymienia i ilustruje przykładami funkcje władzy ustawodawczej;</p> <p>4) wyjaśnia terminy: sesja plenarna, komisja parlamentarna, kworum [...].</p> <p>23. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający:</p> <p>4) przedstawia procedurę zmiany Konstytucji.</p> <p>24. Parlament Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający:</p> <p>1) wymienia kompetencje Sejmu i Senatu w państwie i przedstawia znaczenie obu izb [...] w systemie władz Rzeczypospolitej Polskiej.</p> <p>25. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający:</p> <p>2) wyjaśnia różnice między ordynacjami wyborów parlamentarnych [...] w Polsce.</p> <p>(III etap) 13. Władza ustawodawcza w Polsce. Zdający:</p> <p>1) przedstawia zadania i zasady funkcjonowania polskiego parlamentu, w tym sposób tworzenia ustaw.</p> |

**Zasady oceniania**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Poziom III – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 12 PKT</b></p> <p>Zdający w pełni scharakteryzował:</p> <p>1) tryb wyboru Senatu RP:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wybory powszechne, bezpośrednie, w głosowaniu tajnym, przeprowadzane tego samego dnia co wybory do Sejmu RP;</li> <li>– wybory większościowe (większość względna), 100 jednomandatowych okręgów wyborczych; w Senacie RP mamy nadreprezentację prowincji;</li> <li>– czynne prawo wyborcze ograniczone cenzusem wieku – 18 lat, bierne – 30 lat;</li> </ul> | <p><b>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA</b><br/>Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego.</p> <p><b>SELEKCJA INFORMACJI</b><br/>Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów)</p> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>2) organizację Senatu RP:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– rola Marszałka i wicemarszałków, Prezydium Senatu RP;</li> <li>– kluby i koła senackie; konwent seniorów;</li> <li>– komisje stałe i nadzwyczajne;</li> <li>– status senatora, instytucja mandatu;</li> </ul> <p>3) funkcję prawodawczą Senatu RP wraz z jego kompetencjami w tym zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– inicjatywa co do zmiany konstytucji może być zgłoszona przez Senat RP; inicjatywa ustawodawcza przysługuje Senatowi RP jako całości;</li> <li>– procedura prawodawcza rozpoczyna się w Sejmie RP, a następnie ustawy kierowane są do Senatu RP;</li> <li>– w przypadku ustawy zwykłej Senat RP może uchwalać w terminie 30-dniowym poprawki oraz weto, w przypadku ustawy budżetowej – tylko poprawki, przy tym w krótszym 20-dniowym terminie, natomiast w przypadku ustawy o zmianie konstytucji ma możliwość przyjęcia lub nieprzyjęcia (bezwzględna większość głosów);</li> <li>– Sejm RP może nie zgodzić się ze zdaniem Senatu RP i odrzucić jego decyzję większością bezwzględną;</li> </ul> <p>4) inne funkcje Senatu RP wraz z jego kompetencjami w tym zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Prezydent RP za zgodą Senatu RP ma prawo zarządzenia referendum ogólnokrajowego;</li> <li>– o postawieniu głowy państwa przed Trybunał Stanu decyduje Zgromadzenie Narodowe (większością kwalifikowaną 2/3), w którego skład wchodzi senatorzy;</li> <li>– Senat RP współdecyduje o wyborze RPO, Prezesa NIK (Sejm RP za zgodą Senatu) a także wybiera część członków KRRiT i RPP.</li> </ul> <p>5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego problemu do jego opisu w szerszym kontekście interpretacyjnym, wykazał się znajomością licznych pojęć związanych z tematem.</p> | <p>niezwiązanych z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA<br/>Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.</p>                                                                                                                                         |
| <p><b>Poziom II – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 8 PKT</b></p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– w pełni scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <u>albo</u></li> <li>– w pełni scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia i częściowo scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III).</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p><b>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA</b><br/>Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne.</p> <p><b>SELEKCJA INFORMACJI</b><br/>Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścić w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem).</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem.                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA<br>Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Poziom I – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 4 PKT</b><br><br>Zdający:<br>– w pełni scharakteryzował jeden istotny aspekt oraz częściowo scharakteryzował jeden istotny aspekt zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III)<br><u>albo</u><br>– częściowo scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III).<br><br>5) Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem. | POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA<br>Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne.<br><br>SELEKCJA INFORMACJI<br>Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem).<br><br>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA<br>Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny. |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA<br>Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych.<br><br>SELEKCJA INFORMACJI<br>Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem.<br><br>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA<br>Wywód jest niekomunikatywny.                                                                                                                                             |
| <b>0 PKT</b><br>Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I.<br><br>5) Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Przy pracy o wartości merytorycznej 0 pkt, nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

Egzaminator, klasyfikując wartość merytoryczną pracy na jeden z trzech poziomów (I–III), może ocenić ją wyłącznie na 12, 8 lub 4 punkty. Ostateczna liczba punktów uzyskanych przez zdającego jest zależna także od poziomu realizacji trzech pozostałych kryteriów, tj. poprawności merytorycznej, selekcji informacji oraz języka, stylu i kompozycji pracy. Za zrealizowanie danego kryterium na poziomie wyższym / niższym od poziomu wartości merytorycznej pracy, zdający uzyskuje jeden punkt więcej / mniej. Egzaminator może także ocenić pracę na 0 punktów.

**Temat 2.**

**Scharakteryzuj prawa i wolności człowieka oraz środki ich ochrony w Rzeczypospolitej Polskiej, biorąc pod uwagę wyłącznie aspekty przedstawione na schemacie.**

| <b>Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024</b>                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Wymaganie ogólne</b>                                                                                                                                                                 | <b>Wymagania szczegółowe</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.</p> <p>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.</p> <p>(IV etap ZP) VI. Znajomość praw człowieka i sposobów ich ochrony.</p> | <p>27. Organy kontroli państwowej, ochrony prawa i zaufania publicznego. Zdający:</p> <p>2) przedstawia uprawnienia i sposób działania Rzecznika Praw Obywatelskich.</p> <p>31. Sądy i Trybunały. Zdający:</p> <p>2) [...] ocenia znaczenie skargi konstytucyjnej [...];</p> <p>3) przedstawia strukturę sądownictwa w Polsce [...].</p> <p>34. Prawo administracyjne. Zdający:</p> <p>3) wyjaśnia, jak odwołać się od decyzji i postanowień organów administracyjnych (odwołanie, zażalenie, skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego, skarga kasacyjna do Naczelnego Sądu Administracyjnego).</p> <p>35. Obywatel wobec prawa. Zdający:</p> <p>2) wskazuje, do jakich instytucji i osób można się zwrócić o pomoc prawną w konkretnych sytuacjach.</p> <p>37. Ochrona praw człowieka w Polsce. Zdający:</p> <p>1) przedstawia prawa i wolności zagwarantowane w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wymienia środki i mechanizmy ich ochrony w Polsce.</p> <p>(IV etap ZP) 2. Prawo i sądy. Zdający:</p> <p>2) wymienia podstawowe zasady prawa (prawo nie działa wstecz, domniemanie niewinności, nie ma winy bez prawa, nieznajomość prawa szkodzi) [...];</p> <p>6) przedstawia uczestników i przebieg procesu sądowego [...].</p> <p>(IV etap ZP) 5. Prawa człowieka. Zdający:</p> <p>2) wymienia podstawowe prawa i wolności człowieka [...].</p> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>(IV etap ZP) 6. Ochrona praw i wolności. Zdający:</p> <p>1) przedstawia główne środki ochrony praw i wolności w Polsce;</p> <p>2) opisuje sposób działania Rzecznika Praw Obywatelskich [...].</p> <p>(III etap) 15. Władza sądownicza. Zdający:</p> <p>1) przedstawia organy władzy sądowniczej, zasady, wedle których działają sądy (niezawisłość, dwuinstancyjność) i przykłady spraw, którymi się zajmują.</p> |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### Zasady oceniania

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Poziom III – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 12 PKT</b></p> <p>Zdający w pełni scharakteryzował:</p> <p>1) wolności i prawa osobiste w <i>Konstytucji RP</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wolności osobiste: wolność osobista, wolność sumienia i wyznania, wolność i ochrona tajemnicy komunikowania się, wolność poruszania się po terytorium RP, wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji (wolność słowa w aspekcie osobistym);</li> <li>– prawa osobiste: prawo do życia, prawo do nietykalności osobistej, prawo do humanitarnego traktowania w sytuacji zatrzymania, pozbawienia wolności, prawo do własności, prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia, prawo do decydowania o swoim życiu osobistym, prawo do wychowania swoich dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami i uwzględniając stopień podmiotowości dziecka i jego stopień dojrzałości, prawo do nienaruszalności mieszkania, prawo danej jednostki do dostępu do dotyczących jej urzędowych dokumentów i zbiorów danych, prawo do opuszczenia terytorium RP, prawo azylu w RP dla cudzoziemców;</li> <li>– zakazy związane z prawami i wolnościami osobistymi: zakaz poddawania eksperymentom bez wyrażonej zgody, zakaz poddawania torturom i okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu; zakaz nakładania na ludzi obowiązku pozaustawowego w sprawie ujawniania przez nich informacji ich dotyczących, zakaz wydalenia obywatela RP z kraju oraz zakazania mu powrotu do kraju, zakaz zmuszania do uczestnictwa lub nieuczestniczenia w praktykach religijnych, zakaz zmuszania do ujawnienia swego światopoglądu, przekonań religijnych lub wyznania, zakaz cenzury prewencyjnej, zakaz ekstradycji obywatela polskiego;</li> </ul> | <p><b>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA</b></p> <p>Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego.</p> <p><b>SELEKCJA INFORMACJI</b></p> <p>Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem).</p> <p><b>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA</b></p> <p>Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.</p> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

2) wolności i prawa polityczne w *Konstytucji RP*:

– wolności polityczne: wolność zrzeszania (w aspekcie politycznym), wolność zgromadzeń, wolność słowa (w aspekcie politycznym); spostrzeżenie, że wolności są w korzystaniu ograniczone prawami innych;

– prawa polityczne: prawo do uczestnictwa w wyborach i referendach, prawo do kandydowania w wyborach, prawo do informacji publicznej, prawo składania petycji, wniosków i skarg do władz publicznych, prawo do równego dostępu do służby publicznej;

## 3) sądowe środki ochrony praw i wolności człowieka w RP:

– prawo każdego człowieka do rozpatrzenia sprawy, w tym wszczynania postępowania, przez bezstronny i niezawisły sąd bez nieuzasadnionej zwłoki;

– prawo do zaskarżania orzeczeń wydawanych w pierwszej instancji – możliwość środka odwoławczego, w tym apelacji, do sądu II instancji oraz nadzwyczajne środki odwoławcze od orzeczeń II instancji w sądach powszechnych – możliwość złożenia kasacji/skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego;

– możliwość skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego oraz skargi kasacyjnej do Naczelnego Sądu Administracyjnego;

## 4) rolę Rzecznika Praw Obywatelskich:

– pozycja ustrojowa RPO – niezależność od władz, informowanie corocznie Sejmu RP i Senatu RP o swojej działalności oraz o stanie przestrzegania wolności i praw człowieka i obywatela;

– ma możliwość badania, czy na skutek działania lub zaniechania organów, organizacji lub instytucji, obowiązanych do przestrzegania i realizacji wolności i praw człowieka i obywatela, nie nastąpiło naruszenie prawa, a także zasad współżycia społecznego i sprawiedliwości społecznej;

– RPO działa w przypadku łamania praw i wolności z własnej inicjatywy lub na wniosek skarżącego; ma możliwość kierowania do właściwych organów wystąpienia problemowego wówczas, gdy rozpatrywane sprawy indywidualne wskazywały na utrwalającą się po stronie organów i instytucji praktykę stosowania prawa w sposób, który narusza prawa lub wolności, a także wówczas, gdy rozpoznawane przez Rzecznika sprawy wskazywały, iż źródłem naruszeń praw jednostki jest nie wadliwe stosowanie prawa, lecz wadliwość samego prawa;

– RPO może wystąpić do TK o zbadanie zgodności przepisów ustawy z *Konstytucją RP* oraz ma możliwość przystąpienia do postępowania przed Trybunałem wszczętego w wyniku złożenia skargi konstytucyjnej

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>– RPO ma prawo wnosić kasację lub skargę kasacyjną do SN, skargę kasacyjną do NSA, w celu zapewnienia jednolitości orzecznictwa sądowego – w związku z ujawnionymi rozbieżnościami w orzecznictwie sądów powszechnych – ma możliwość skierowania pytania prawnego do Sądu Najwyższego;</p> <p>– RPO ma prawo wszczynać postępowanie w sprawach cywilnych, administracyjnych oraz brać w nich udział.</p> <p>5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego problemu do jego opisu w szerszym kontekście interpretacyjnym, wykazał się znajomością licznych pojęć związanych z tematem.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <p><b>Poziom II – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 8 PKT</b></p> <p>Zdający:</p> <p>– w pełni scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <u>albo</u></p> <p>– w pełni scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia i częściowo scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III).</p> <p>5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem.</p>                                                                | <p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA<br/>Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI<br/>Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA<br/>Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.</p>                                         |
| <p><b>Poziom I – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 4 PKT</b></p> <p>Zdający:</p> <p>– w pełni scharakteryzował jeden istotny aspekt oraz częściowo scharakteryzował jeden istotny aspekt zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <u>albo</u></p> <p>– częściowo scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III).</p> <p>5) Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.</p>                                                                                                                                        | <p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA<br/>Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI<br/>Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA<br/>Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.</p> |

|                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                      | <p>POPRAWNOŚĆ<br/>MERYTORYCZNA<br/>Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI<br/>Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem.</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA<br/>Wywód jest niekomunikatywny.</p> |
| <p><b>0 PKT</b><br/>Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I.</p> <p>5) Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.</p> | <p>Przy pracy o wartości merytorycznej 0 pkt, nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.</p>                                                                                                                                                           |

Egzaminator, klasyfikując wartość merytoryczną pracy na jeden z trzech poziomów (I–III), może ocenić ją wyłącznie na 12, 8 lub 4 punkty. Ostateczna liczba punktów uzyskanych przez zdającego jest zależna także od poziomu realizacji trzech pozostałych kryteriów, tj. poprawności merytorycznej, selekcji informacji oraz języka, stylu i kompozycji pracy. Za zrealizowanie danego kryterium na poziomie wyższym / niższym od poziomu wartości merytorycznej pracy, zdający uzyskuje jeden punkt więcej / mniej. Egzaminator może także ocenić pracę na 0 punktów.

**Temat 3.**

**Przedstaw system instytucjonalny Unii Europejskiej – scharakteryzuj kompetencje wymienionych instytucji w dziedzinie prawodawczej, wykonawczej i sądowej oraz wskaż na wzajemne zależności między tymi instytucjami.**

| Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wymaganie ogólne                                                                                                   | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.<br>(IV etap ZR) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie. | 43. Integracja europejska. Zdający:<br>1) omawia genezę i przebieg integracji europejskiej (cele, główne dokumenty i instytucje, politycy, fazy integracji);<br>2) charakteryzuje sposób powoływania, działania i najważniejsze kompetencje instytucji Unii Europejskiej (Rada Unii Europejskiej, Parlament Europejski, Komisja Europejska, Rada Europejska, Trybunał Sprawiedliwości [...]);<br>3) wyjaśnia, jak tworzone jest prawo unijne, oraz wymienia najważniejsze postanowienia traktatów obowiązujących w Unii Europejskiej.<br>(III etap) 20. Integracja europejska. Zdający:<br>1) przedstawia cele i etapy integracji europejskiej (traktaty rzymskie, traktaty z Maastricht, Nicei, Lizbony). |

**Zasady oceniania**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Poziom III – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 12 PKT</b></p> <p>Zdający w pełni scharakteryzował:</p> <p>1) kompetencje prawodawcze instytucji UE:<br/>– organy prawodawcze to Rada (główny organ prawodawczy) i Parlament;<br/>– wzmocnienie roli Parlamentu, ale dalej nie jest samodzielnym organem prawodawczym, a w procedurze konsultacji i zgody rola Parlamentu jest znacznie mniejsza niż w tzw. zwykłej procedurze ustawodawczej;<br/>– wskazanie na warianty głosowania w Radzie (większość zwykła, większość kwalifikowana – wg kryterium członków i ludnościowego, jednomyślność);<br/>– Komisja jedyną instytucją z prawem bezpośredniej inicjatywy ustawodawczej;</p> <p>2) kompetencje wykonawcze instytucji UE:<br/>– Komisja jako organ wykonawczy, przy tym jej prace nie są jawne;</p> | <p><b>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA</b><br/>Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego.</p> <p><b>SELEKCJA INFORMACJI</b><br/>Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem).</p> <p><b>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA</b><br/>Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.</p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>– przedstawienie funkcji koordynacyjnej, zarządzającej i wykonawczej Komisji jako strażnika traktatów i instytucji wspierającej ogólny interes UE;</p> <p>– Komisja jest odpowiedzialna za bieżącą politykę Unii (np. politykę rolną, gospodarczą, społeczną), nadzoruje prace wszystkich jej agencji i zarządza jej funduszami; jest uprawniona do wydawania rozporządzeń;</p> <p>– Każdy z komisarzy jest odpowiedzialny za określoną dziedzinę, analogicznie do ministrów w rządzie. W skład Komisji wchodzi też wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa jako jeden z jej wiceprzewodniczących;</p> <p>3) kompetencje sądowe instytucji UE (Trybunał Sprawiedliwości UE, w tym TS i Sąd):</p> <p>– zadaniem Trybunału Sprawiedliwości UE jest czuwanie nad poszanowaniem prawa w wykładni i stosowaniu traktatów, poprzez: kontrolę legalności aktów instytucji UE; czuwanie nad przestrzeganiem przez państwa członkowskie obowiązków wynikających z traktatów; wykładnię prawa UE na wniosek sądów krajowych;</p> <p>– Trybunał Sprawiedliwości UE jest organem odwoławczym od orzeczeń Sądu;</p> <p>– Sąd jest właściwy do rozpoznawania m.in.: skarg wniesionych przez osoby fizyczne lub prawne, mających na celu stwierdzenie nieważności aktów instytucji, organów i jednostek organizacyjnych UE, których są one adresatami lub które dotyczą ich bezpośrednio i indywidualnie; skarg przeciwko Komisji wniesionych przez państwa członkowskie; skarg przeciwko Radzie wniesionych przez państwa członkowskie, skarg o naprawienie szkody wyrządzonej przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne UE lub ich pracowników;</p> <p>4) zależności międzyinstytucjonalne</p> <p>– kontrolna funkcja Parlamentu (poprzez komisje oraz pytania eurodeputowanych);</p> <p>– nominacja członków Komisji za wspólnym porozumieniem przez Radę i ich kolegialne zatwierdzenie przez Parlament; przedstawienie kreacyjnej funkcji Parlamentu w związku z Komisją – zatwierdzenie nominacji przewodniczącego i członków Komisji;</p> <p>– odpowiedzialność Komisji: prawna członka Komisji (odwołanie przez Trybunał Sprawiedliwości na wniosek Rady lub Komisji) i polityczna – solidarna przed Parlamentem (wotum nieufności 2/3 głosów – możliwość ta nigdy nie stała się realnością).</p> |  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego problemu do jego opisu w szerszym kontekście interpretacyjnym, wykazał się znajomością licznych pojęć związanych z tematem.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p><b>Poziom II – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 8 PKT</b></p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– w pełni scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III)</li> <li><u>albo</u></li> <li>– w pełni scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia i częściowo scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III).</li> </ul> <p>5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem.</p> | <p><b>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA</b><br/>Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne.</p> <p><b>SELEKCJA INFORMACJI</b><br/>Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem).</p> <p><b>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA</b><br/>Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.</p>                                         |
| <p><b>Poziom I – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 4 PKT</b></p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– w pełni scharakteryzował jeden istotny aspekt oraz częściowo scharakteryzował jeden istotny aspekt zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III)</li> <li><u>albo</u></li> <li>– częściowo scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III).</li> </ul> <p>5) Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.</p>                                                                         | <p><b>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA</b><br/>Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne.</p> <p><b>SELEKCJA INFORMACJI</b><br/>Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem).</p> <p><b>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA</b><br/>Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.</p> |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p><b>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA</b><br/>Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych.</p> <p><b>SELEKCJA INFORMACJI</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

|                                                                                                                                                              |                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                              | Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem.<br><br>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA<br>Wywód jest niekomunikatywny. |
| <b>0 PKT</b><br>Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I.<br><br>5) Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem. | Przy pracy o wartości merytorycznej 0 pkt, nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.                                  |

Egzaminator, klasyfikując wartość merytoryczną pracy na jeden z trzech poziomów (I–III), może ocenić ją wyłącznie na 12, 8 lub 4 punkty. Ostateczna liczba punktów uzyskanych przez zdającego jest zależna także od poziomu realizacji trzech pozostałych kryteriów, tj. poprawności merytorycznej, selekcji informacji oraz języka, stylu i kompozycji pracy. Za zrealizowanie danego kryterium na poziomie wyższym / niższym od poziomu wartości merytorycznej pracy, zdający uzyskuje jeden punkt więcej / mniej. Egzaminator może także ocenić pracę na 0 punktów.